

To 17.10.2019 klo 19 Sibeliustalo

KAIHON KAIPUUSEEN

Leo McFall, kapellimestari

Marko Ylönen, sello

Thomas Adès: Three Studies from Couperin (2006)

12 min

I. Les Amusemens

II. Les Tours de passe-passe

III. L'Âme-en-peine

Edward Elgar: Sellokonsertto

28 min

Adagio – Moderato (attacca)

Lento – Allegro molto

Adagio

Allegro – Moderato – Allegro, ma non troppo

– Väliaika 20 min –

Sergei Rahmaninov: Sinfonia nro 3

40 min

Lento – Allegro moderato – Lento

Adagio ma non troppo – Allegro vivace

Allegro – Allegro vivace – Allegro (tempo primo) –

Allegretto – Allegro vivace

Klo 18.30 PRELUDI Metsähallissa / Lahden konservatorio

Eevi Pietarinen, viulu ja Maarit Liimatainen, piano

n. klo 21 JÄLKI-ISTUNTO / Kuusi

Konsertin jälkeen Marko Ylönen apulaisintendentti Maija Kylkilahden haastateltavana.

Järj. Aplodit Orkesterille ry

THOMAS ADÈS: THREE STUDIES FROM COUPERIN

Thomas Adès (s.1971) on brittiläinen säveltäjä, pianisti ja kapellimestari. Adès valmistui lähes kymmenen vuoden opintojen jälkeen vuonna 1992, mutta hänen ensimmäinen sävellyksensä oli julkaistu jo muutamaa vuotta aiemmin. Ensimmäisen julkisen pianokonsertin vuoro oli vuosi valmistumisen jälkeen. Sävellyksiä oli syntynyt jonkin verran jo opiskeluaikoina. Niissä kiinnitettiin huomiota Adèsin musiikilliseen mielikuvitukseen, ja jo melko varhain ilmenneisiin tyylin omaperäisiin piirteisiin. Ensimmäisiä suuria menestyksiä säveltäjänä oli orkesteriteos *Asyla*, joka sai kantaesityksensä Simon Rattlen johtamassa konsertissa Birminghamissa 1997. Viisi vuotta myöhemmin Rattle johti teoksen ensimmäisessä konsertissaan Berliinin filharmonikkojen ylikapellimestarina. Suuria menestyksiä ovat olleet myös mm. orkesteriteos *Tévo* (2006) sekä ooppera *Tempest* (2003). Sävellystyönsä lisäksi Adès on ollut varsin ahkera esiintyjä pianistina ja kapellimestarina. Suomessa hän on ehtinyt esiintyä hiljattain kapellimestarina mm.

RSO:n edessä. Helsingin kaupunginorkesteria Adès johtaa marraskuun lopulla. Maanittakoon vielä, että Brittenin perustaman Aldeburgh-festivaalin taiteellisena johtajana Adès työskenteli 1999-2008.

Three Studies from Couperin valmistui sveitsiläisen Baselin kamariorkesterin ja Paul Sacher-säätiön tilauksesta vuonna 2006. Kantaesitys oli saman vuoden huhtikuussa säveltäjän johdolla Baselin Martinskirchessä. Teoksen taustalla on Adèsin mieltymys ja kiinnostus ranskalaisen cembalistin ja säveltäjän Francois Couperinin (1668-1733) klaveerimusiikkia kohtaan. Pienehkön kokoonpanon keskiössä on kaksoisjousiorkesteri, lisäksi musiikkia värittää ja elävöittää muutamat puhaltimet ja lyömäsoittimet. *Three Studies* sisältää Couperinin harmonioita ja rytmejä, mutta Adès lisää orkesterin avulla sävelkieleen hillitysti ja harkitusti värejä, korostuksia, ja vähän myös ”modernia monimutkaisuutta”. Silti teoksesta aistii koko ajan suuren kunnioituksen esikuvaansa kohtaan.

Hannu Kivilä

EDWARD ELGAR: SELLOKONSERTTO

Edward Elgarin (1857–1934) aloittamaa uutta nousukautta on kutsuttu englantilaisen musiikin renessanssiksi; englantilaiselle mestarisäveltäjälle oli tuolloin suorastaan sosiaalinen tilaus. Pitkälti itseoppineen Elgarin musiikkia on luonnehdittu joskus ”edvardiaanisen aikakauden tiivistelmäksi”, vaikka hänen eräät tärkeimmistä teoksista onkin peräisin Edvard VII:n valtaannousua edeltäneeltä ajalta. Elgar kypsyi säveltäjänä melko hitaasti, eikä hän tuntenut tarvetta kokeilla 1900-luvun alkupuolen moderneja virtauksia. Elgar työskenteli pääosan elämästään kotiseudullaan Worcesterissa, jossa hän ehti sävellystyönsä lisäksi toimia myös urkurina, viulistina ja kapellimestarina. Elgarin laaja tuotanto merkitsi brittiläisen romantiikan huipennusta. Tästä on hienona esimerkkinä sellokonsertto, joka valmistui ensimmäisen maailmansodan jälkitunnelmissa kesällä 1919. Neliosaista konserttoa on luonnehdittu Elgarin joutsenlauluksi: säveltäjän vaimo menehtyi seuraavana vuonna, jonka jälkeen hän ei kirjoittanut nuottipaperille juuri mitään valmista. (Kolmas sinfonia on koottu sittemmin useista lyhyistä luonnoksista). Konsertto on solistille varsin kiitollinen tehtävä, siinä kun vaaditaan melkoista taiturillisuutta ja kykyä tuottaa hyvin leveää laulavuutta.

Tunnelmiltaan teos on kaihoisa ja melanholinen. Siinä ikään kuin jätetään haikeat hyvästit aikakaudelle ja elämäntavalle, jotka ensimmäinen maailmansota siirsi auttamatta historiaan.

Sellokonsertto on saavuttanut suosionsa hitaammin kuin monet hänen muista orkeriteoksistaan. Tämän on arveltu johtuneen lokakuussa 1919 Lontoossa tapahtuneesta kantaesityksestä, johon ei ollut käytettävissä riittävästi harjoitusaikaa. Vastaanotto oli tiettävästi melko laimea. Konserttoa alettiin arvostaa enemmän vasta sen jälkeen, kun Pablo Casals oli ottanut sen ohjelmistoonsa. Myös vuonna 1987 MS-tautiin menehtynyt Jacqueline du Pré vaikutti osaltaan konserton nykyiseen suosioon. Hänen legendaarinen tulkintansa vuodelta 1965 on yksi brittiläisen musiikin äänitteiden klassikko.

Hannu Kivilä

SERGEI RAHMANINOV: SINFONIA NRO 3

Lähinnä pianomusiikillaan ja -konsertoillaan itsensä tunnetuksi tehnyt Sergei Rahmaninov (1873–1943) on viime vuosina saanut lisää ansaitsemaansa arvostusta myös orkesterisäveltäjänä. Rahmaninov sävelsi uransa aikana kolmen täysipainoisen sinfonian lisäksi joi-takin sinfonisia runoja sekä orkesteriteoksen Sinfoniset tanssit, joka jäi hänen viimeiseksi teoksekseen. Ensimmäinen sinfonia valmistui vuonna 1895, mutta sen ja säveltäjän koh-taloksi koitui usean vuoden ajaksi epäonnis-tunut kantaesitys, mihin ainakin osasyynä oli juopunut kapellimestari, säveltäjäkollega Glazunov. Sittemmin teos unohtui ja löydet-tiin vasta sotien jälkeen.

Rahmaninov oli samanlainen työnarkomaani kuin Prokofjev. Piti ehtiä säveltää, johtaa orkestereita sekä esiintyä konserttipianistina laajoilla kiertueilla. Eräässä vaiheessa, noin vuosikymmen ennen vallankumousta, Rah-maninov asettui Dresdeniin keskittyäkseen pelkästään säveltämiseen. Syntyi toinen sin-fonia, sävelruno Kuoleman saari sekä ideoita kolmanteen pianokonserttoon, jonka Rah-maninov kantaesitti New Yorkissa voittoisan Yhdysvaltain-kiertueensa yhteydessä syksyllä 1909. Samassa yhteydessä häntä maaniteltiin tuloksetta mm. maineikkaan Bostonin orkes-terin johtajaksi.

Yhdysvaltoihin Rahmaninov palasi elämänsä aikana moneen eri otteeseen kapellimestariksi ja pianosolistiksi. Useammaksi vuodeksi hän asettui sinne vuonna 1918, mutta lopulli-sesti vasta vuonna 1935 Sveitsissä vietettyjen vuosien jälkeen. Atlantin takana ei sävellyksiä tosin enää syntynyt entiseen tahtiin, mutta näiden harvojen laatu kyllä pysyi korkealla. Rahmaninovin toiseksi viimeinen sävellys oli vuonna 1936, neljä vuotta ennen Sinfoni-

sia tansseja, valmistunut kolmas sinfonia. Säveltäjä työskenteli sen parissa kahdessa eri jaksossa, joiden väliin jäi lähes vuosi, mutta lopputuloksesta sitä tuskin pystyy havaitse-maan.

Tavanomaisesta poiketen sinfonia on kolmiosainen: Scherzo ei nimittäin esiinny itsenäisenä osana, vaan on sisällytetty osaksi hidasta toista osaa. Romanttista lämpöä ja lyrisyyttä sisältävä ensiosa alkaa suppealla mottoteemalla, joka toimii osia toisiinsa yhdistävänä elementtinä. Toisessa osassa kuullaan Scherzon ympäröimänä suurilin-jaisia nousuja, ja Rahmaninoville tyypilliset loisteliaat orkesterivärit pääsevät kunnolla valloilleen finaalissa. Osa sisältää myös fuu-gamaisen episodin, ja päättää teoksen varsin riemukkaissa merkeissä. Moneen säveltäjän aikaisempaan orkesteriteokseen nähden sinfonia on saanut yleisilmeeseensä enemmän ilmavuutta, kirpeyttä ja rytmistä terävyyttä. Teos ensiesitettiin Philadelphiassa marras-kuussa 1936 Leopold Stokowskin johdolla. Vaikka se ei saanut heti odotettua vastakai-kua, oli säveltäjä itse kuitenkin vakuuttunut musiikkinsa arvosta. ”Sellaista musiikkia jota haluan säveltää, ei nykyisin hyväksytä”, tiedetään Rahmaninovin usein todenneen juuri 1930-luvulla

Hannu Kivilä

LEO MCFALL

Isobritannialaisella Leo McFallilla (s. 1981) oli harvinaisen monipuoliset mahdollisuudet ryhtyä ammattimuusikoksi siitä huolimatta, että hänen vanhempansa eivät olleet muusikoita. Mutta hänen isänsä oli sen verran näppärä sormistaan, että kun 3-vuotias Leo pyysi itselleen viulua, tämä saattoi nikkaroida hänelle sellaisen. Ehkä soitin ei vastannut italialaisten mestarien käsityötaitetta, mutta siitä sai alkunsa Leo McFallin rakkaus musiikkia kohtaan, mikä myöhemmin laajeni myös pianon ja alttoviulun opiskelemiseksi korkealla tasolla. Niin korkealla, että hän ylsi BBC:n Vuoden nuori muusikko -kilpailun finaaliin vuonna 2000 nimenomaan pianistina. Pian sen jälkeen McFall alkoi pyrkiä kapellimestariksi tosissaan.

Solistina, etenkin pianistina, muusikko joutuu yksin kantamaan vastuun soivasta lopputuloksesta, mutta orkesterin edessä kapellimestari synnyttää musiikkia yhdessä muiden muusikoiden kanssa. Ajatus orkesterin johtamisesta, ja ylipäänsä musiikista ammattina, kypsyi McFallin mielessä siitä lähtien, kun hän teini-ikäisenä oppi lukemaan kokonaisia partituureja ja hahmottamaan isoja musiikillisia kokonaisuuksia. Samalla hänen kaipuunsa laajempaan repertuaariin ja yhteisöllisempään taiteentekemiseen heräsi. McFallin asennetta kuvaakin hyvin, että hän vierastaa kapellimestarien vanhanaikaiselta kalskahtavaa nimitystä maestro.

Vuonna 2009 hänet valittiin maineikkaaseen Deutsche Dirigentenforumiin, jossa hän päätti opintonsa vuonna 2015 voittamalla

Deutsche Dirigentenpreis -kilpailun. Sen jälkeen McFall on ollut yleinen nimi etenkin ooppera-areenoilla, kuten Glyndebournessa, Englannin kansallisoopperassa, Wienin Volksoperissa ja Lyonin oopperassa. Sinfonia-konsertteja hän on johtanut mm. Deutsches Symphonie-Orchester Berlinin, Birminghamin sinfoniaorkesterin ja Kuninkaallisen skottilaisen kansallisorkesterin vieraana. Vuonna 2020 hän aloittaa itävaltalaisen Vorarlbergin sinfoniaorkesterin ylikapellimestarina.

McFallille Suomi on tullut jo hyvin tutuksi. Hän opiskeli 2000-luvun alussa Sibelius-Akatemiassa Leif Segerstamin, Hannu Linnun, Jukka-Pekka Sarasteen ja Jorma Panulan johdolla, ja johti vierailijana Kuopion kaupunginorkesteria ja Pori Sinfoniettaa.

Jaani Länsiö

MARKO YLÖNEN

Marko Ylönen (s. 1966) on kuulunut Suomen sellistien kovimpaan ytimeen vuosikymmenten ajan. Hän nousi vain 15-vuotiaana kansalliseen tietoisuuteen soittamalla Turun sellokilpailun finaaliassa, ja vuonna 1990 hän saavutti kaksi merkittävää kilpailusaavutusta: Moskovan Tšaikovski-kilpailun finaaliapaikan ja Pohjoismaisten sellokilpailujen kakkossijan Turussa. Vuonna 1996 hän voitti Concert Artist Guild -kilpailun New Yorkissa.

Ylönen aloitti uransa orkestersoittajana. Hän soitti jonkin aikaa Tapiola sinfoniettan äänenjohtajana ja Radion sinfoniaorkesterin soolosellistinä, mutta jo vuosia hän on pääasiassa esiintynyt solistina ympäri maailman orkestereita. Suomessa hänet tunnetaan myös monien musiikkijuhlien luottokamarimusiikkona, ja taiteellisen johtajan tehtäviä hän on hoitanut Korsholman musiikkijuhlilla ja LuostoClassic-festivaalilla. Vuodesta 2009 lähtien hän on toiminut kamarimusiikin professorina Sibelius-Akatemissa.

Edward Elgarin romanttiseen konsertton pakahduttava tunnelataus on vaikuttanut voimakkaasti sellisteihin sukupolvesta toiseen, myös Ylöseen. Teosta on nykyisin mahdollista soittaa ajattelematta 42-vuotiaana kuollutta sellistiä Jacqueline du Prétä, joka nosti konsertton uuteen loistoonsa 1960-luvulla: “Suhteeni Elgarin sellokonserttoon on hivenen pulmallinen”, Ylönen sanoo. “Nuorena imin itseeni du Prén tulkinnan, niinkuin sellistit ympäri maailmaa tekivät ja tekevät. Kokemus oli niin vahva, että en tohtinut itse koskea teokseen lainkaan, ennen kuin täytin 40 vuotta ja espanjalainen orkesteri pyysi

minulta sitä. Heidän tarjouksensa oli Elgar tai ei konserttia ollenkaan.”

Sittemmin Ylönen on soittanut teosta vain muutamia kertoja, ja edellisestä on jo aikaa. Hän ajatteli, että teosta on parempi ihailla välimatkan päästä, vaikka tietenkin hän on opettanut sitä nuorille sellisteille. “Teoksen viiltävä haikeus ja kauneus asettivat minulle suuria vaikeuksia koskea siihen tai saada siitä otetta. Olen taipuvainen ajattelemaan, että teoksen eleginen ja nostalginen pohjavire sopii paremmin kauniimman sukupuolen sellisteille tahi vanhemmille elämäkokemusta omaaville mies-sellisteille. Kiitos Sinfonia Lahden, saan taas tarttua tähän sellokonserttojen Kuningattareen.”

Marko Ylönen soittaa Bartolomeo Cristoforin 1720-luvulla Firenzessä rakentamaa soitinta.

Jaani Länsiö

SINFONIA LAHTI

Sinfonia Lahti on perinteet tunteva ja uutta luova lahtelainen, suomalainen ja kansainvälinen orkesteri.

Sinfonia Lahden toiminnan ytimessä on laaja ja monipuolinen sinfoniakonserttien sarja, jota täydentävät laadukkaat viihdekonsertit. Painokkaassa osassa on Lahden ja sen alueen lapsille ja nuorille suunnattu toiminta. Orkesterin koti on Sibeliustalo, jonka ovat listanneet akustiikaltaan yhdeksi maailman parhaista konserttisaleista mm. The Guardian, The Wall St. Journal ja Die Welt.

Vakituisina kapellimestareinaan orkesterilla on jo usean vuosikymmenen ajan ollut maailmalla menestyvät suomalaistaiteilijat – Osmo Vänskä, Jukka-Pekka Saraste, Okko Kamu ja viimeisimpänä syksyllä 2016 orkesterin ylikapellimestarina aloittanut Dima Slobodeniouk. Samat kapellimestarit ovat toimineet myös orkesterin Sibeliustalossa vuodesta 2000 lähtien järjestämän Sibelius-festivaalin taiteellisina johtajina.

Sinfonia Lahden laajan tunnettuuden maailmalla ovat luoneet mittava levytystoiminta, lukuisat ulkomaanvierailut ja verkkokonsertit. Jo yli 30 vuotta jatkunut levytystyö pääosin ruotsalaisen BIS-levymerkin kanssa on tuottanut lukuisia kansainvälisiä levypalkintoja, kolme platinalevyä ja seitsemän kultalevyä tuoneet noin sata äänitettä, joita on myyty maailmanlaajuisesti yli 1,2 miljoonaa kappaletta. Erityistä huomiota ovat saaneet Osmo Vänskän johtamat, orkesterin maineelle kansainvälisesti tunnettuna Sibelius-orkesterina pohjaa luoneet Sibelius-levytykset mm. viulukonserton ja viidennen sinfonian alkuperäisversioista. Orkesterin kunniasäveltäjän Kalevi Ahon tuotannolla on niin ikään merkittävä rooli orkesterin levytystuotannossa.

Sinfonia Lahti on esiintynyt useilla merkittävillä festivaaleilla ja musiikkiareenoilla ympäri maailman, mm. BBC Proms -festivaalilla Lontoossa, Valkeat yöt -festivaalilla Pietarissa, Amsterdamin Concertgebouwssa Berliinin filharmoniaassa, Wienin Musikvereinissa ja Buenos Airesin Teatro Colónissa. Orkesterin konserttavierailut ovat suuntautuneet Japaniin, Kiinaan, Etelä-Koreaan, Yhdysvaltoihin, Etelä-Amerikkaan sekä useisiin Euroopan maihin. Kotimaassa Sinfonia Lahti on vierailut vuodesta 2007 säännöllisesti Hämeenlinnan Verkatehtaalla ja on tuttu näky myös muilla suomalaislavoilla.

Sinfonia Lahti aloitti säännölliset konserttilähetykset internetissä ensimmäisenä orkesterina maailmassa Classiclive.com-sivustolla vuonna 2007. Vuonna 2015 aloitettu Hiilivapaa Sinfonia Lahti -hanke toi orkesterille kansainvälisen Classical:NEXT-innovaatiopalkinnon vuonna 2018.

TULE KONSERTTIIN

BEETHOVEN JA KOROBAINIKOV

TO 31.10. KLO 19 SIBELIUSTALO SINFONIAKONSERTTI

Andris Poga, kapellimestari
Andrei Korobeinikov, piano

Armas Järnefelt: Berceuse
Ludwig van Beethoven: Pianokonsertto nro 1
Johannes Brahms: Sinfonia nro 1

Klo 18 Johdatus konserttiin / Minna Lindgren

Värikkäistä, herkistä ja kekseliäistä tulkinnoistaan kehuttu venäläinen Andrei Korobeinikov saa vilauttaa myös huumoriaan, kun ohjelmassa on Beethovenin pianokonsertto nro 1. Latvian kansallisen sinfoniaorkesterin ylikapellimestarin ensivierailu Lahdessa huipentuu Johannes Brahmsin sinfoniaista ensimmäiseen, jonka valmistuminen kesti yli 20 vuotta – ja on jokaisen sille uhratun vuoden arvoinen.

FOLKFORNIAA

PE 8.11. KLO 13 PE 8.11. KLO 19 SIBELIUSTALO SINFONIA LAHTI & FRIGG

Jaakko Kuusisto, kapellimestari
Frigg-kansanmusiikkiyhtye

Valmistautukaamme ottamaan vastaan uutta energiaa! Vain konserttisalin kattorakenteet ovat rajana kun Sinfonia Lahti kohtaa huippuunsa trimmatun pelimannisepteton.

Liput: 24-30 € aik. / 20-25 € eläk.
Päiväkonsertti 20-25 € aik. ja eläk.
8 € opisk. ja työttömät

